

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o občinskem redarstvu (Uradni list RS, št. 139/06) se drugi odstavek 5. člena spremeni tako, da se glasi:

»(2) Način imenovanja in razrešitve vodje medobčinskega redarstva določijo občine ustanoviteljice z odlokom o ustanovitvi medobčinskega redarstva.«.

2. člen

10. člen se spremeni tako, da se glasi:

»10. člen

(vrste pooblastil)

(1) Občinski redar ima pri opravljanju nalog naslednja pooblastila:

- opozorilo,
- ustna odredba,
- ugotavljanje identitete,
- varnostni pregled osebe,
- zaseg predmetov,;
- zadržanje osebe,
- uporaba telesne sile, sredstev za vklepanje in vezanje ter plinskega razpršilca (v nadaljnjem besedilu: prisilna sredstva).

(2) Če s tem zakonom ni drugače določeno, se za izvajanje pooblastil iz prejšnjega odstavka uporabljajo določbe zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije.«.

3. člen

V 11. členu se za besedo »daje« doda besedilo »ukaze,«.

4. člen

12. člen se spremeni tako, da se glasi:

»12. člen

(ugotavljanje identitete)

(1) Občinski redar ugotavlja identiteto osebe, ki s svojim obnašanjem in ravnanjem na določenem kraju ali ob določenem času vzbuja sum, da bo storila, izvršuje ali je izvršila prekršek ali kaznivo

dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti.

(2) Identiteto ugotavlja občinski redar tako, da osebo na primeren način ustavi in ji pojasni razlog ustavitve, nato zahteva izročitev javne listine z njeno fotografijo, ki jo je izdal državni organ.

(3) Če je oseba zakrita ali zamaskirana, sme občinski redar zahtevati, da se odkrije, zato da lahko nedvomno ugotovi njeno identiteto.

(4) Če občinski redar dvomi o pristnosti javne listine ali je oseba nima ali pa identitete ni mogoče z gotovostjo ugotoviti, sme občinski redar ugotavljati identiteto z razgovorom, v katerem preverja podatke o identiteti z uporabo drugih listin, s pomočjo drugih oseb ali na drugem kraju ali na način, ki ga predlaga oseba, če je varen in razumen.

(5) Če občinski redar ne more ugotoviti identitete osebe, zahteva ugotovitev identitete od policije.«.

5. člen

13. člen se spremeni tako, da se glasi:

»13. člen
(zadržanje osebe)

(1) Z zadržanjem občinski redar začasno omeji gibanje osebi v postopku.

(2) Občinski redar pojasni osebi razlog zadržanja, na njeno zahtevo pa tudi predviden čas trajanja zadržanja.

(3) Občinski redar sme na kraju dogodka zadržati:

- osebo, katere identiteto mora ugotoviti;

- osebo, zaloteno pri storitvi kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti;

- storilca prekrška, če gre za prekršek iz pristojnosti drugega prekrškovnega organa, ko je to potrebno zaradi zagotovitve varnosti ljudi in premoženja.

(4) Zadržanje iz prejšnjega odstavka sme trajati, dokler je to nujno za izvedbo postopka oziroma do prihoda policistov ali uradne osebe drugega prekrškovnega organa, vendar največ eno uro od začetka postopka.«.

6. člen

14. člen se spremeni tako, da se glasi:

»14. člen

(uporaba prisilnih sredstev)

(1) Sredstva za vklepanje in vezanje sme občinski redar uporabiti:

- če se oseba upira zadržanju;
- zaradi odvrnitve napada ali
- zaradi preprečitve samopoškodbe osebe.

(2) Občinski redar sme uporabiti telesno silo, če ne more drugače obvladati upiranja osebe, ki jo je treba zadržati, odvrniti napada ali preprečiti samopoškodbe.

(3) Plinski razpršilec sme občinski redar uporabiti, če so izpolnjeni pogoji za uporabo telesne sile in če ne more uporabiti drugega, milejšega prisilnega sredstva, s katerim bi obvladal upiranje zadržanju, odvrnil napad ali preprečil samopoškodbo osebe.

(4) Občinski redar prisilnih sredstev ne sme uporabiti proti otrokom, vidno bolnim, starim, onemoglim osebam, vidno težkim invalidom in vidno nosečim ženskam, razen če ni to nujno za obvladovanje njihovega upiranja zadržanju, odvrnitve njihovega napada ali preprečitve samopoškodbe osebe. «.

7. člen

16. člen se spremeni tako, da se glasi:

» 16. člen

(obveščanje o varnostnem pregledu osebe, zasegu predmetov, zadržanju in uporabi prisilnih sredstev)

(1) O varnostnem pregledu osebe, zasegu predmetov, zadržanju in uporabi prisilnih sredstev občinski redar pisno poroča vodji občinskega redarstva oziroma svojemu nadrejenemu ali osebi, ki jo ta pooblasti.

(2) Če je oseba med postopkom telesno poškodovana, je občinski redar dolžan zagotoviti, da v najkrajšem možnem času dobi ustrezno medicinsko pomoč.

(3) Če je osebi med postopkom povzročena telesna poškodba ali smrt ali če je bilo prisilno sredstvo uporabljeno proti več kot trem osebah, vodja občinskega redarstva nemudoma obvesti župana občine, kjer je sedež občinskega redarstva, v primeru smrti osebe pa tudi policijo.

(4) V obvestilu iz prejšnjega odstavka morajo biti navedeni podatki o osebi, razlogu, času in kraju zadržanja, uporabi prisilnega sredstva, vrsti uporabljenega prisilnega sredstva ter drugih okoliščinah in dejstvih, pomembnih za oceno zakonitosti in strokovnosti ravnanja občinskega redarja. «.

8. člen

17. člen se spremeni tako, da se glasi:

» 17. člen

(ocena uporabe prisilnih sredstev)

(1) Vodja občinskega redarstva na podlagi poročila iz prvega odstavka prejšnjega člena oceni, ali je bilo ravnanje občinskega redarja zakonito in strokovno. Ob ugotovljenih kršitvah sproži postopek za ugotavljanje odgovornosti.

(2) Če je bila osebi pri uporabi prisilnih sredstev povzročena telesna poškodba ali smrt ali je bilo

prisilno sredstvo uporabljeno proti več kot trem osebam, oceno ravnanja občinskega redarja opravi komisija za oceno zakonitosti in strokovnosti ravnanja občinskega redarstva (v nadaljnjem besedilu: komisija).

(3) Komisijo sestavljajo:

- direktor občinske uprave, pri medobčinskem redarstvu pa direktor občinske uprave s sedežem medobčinskega redarstva,

- predstavnik policije in

- eden ali več predstavnikov nevladnih organizacij, zainteresiranih za nadzor nad varstvom človekovih pravic in svoboščin, ali predstavnikov javnosti, ki jih določi župan.

(4) Komisijo imenuje župan, pri medobčinskem redarstvu pa župan občine, v kateri je sedež medobčinskega redarstva. Župan imenuje komisijo najpozneje v petih delovnih dneh od prejema obvestila iz tretjega odstavka prejšnjega člena.

(5) Komisijo vodi direktor občinske uprave, pri medobčinskem redarstvu pa direktor občinske uprave s sedežem medobčinskega redarstva. Vodja komisije skliče prvo sejo komisije najpozneje v petih delovnih dneh od njenega imenovanja.«.

9. člen

V 18. členu se naslov člena spremeni, tako da se glasi: »(postopek pred komisijo)«.

V prvem odstavku se besedilo »zakona o splošnem upravnem postopku« nadomesti z besedilom »poslovnika občinskega sveta, ki se nanašajo na sklicevanje in vodenje sej, sklepčnost in sprejemanje odločitev.«.

10. člen

V tretjem odstavku 20. člena se besedilo »visokošolsko izobrazbo prve stopnje ali njej enakovredno raven izobrazbe« nadomesti z besedilom »šesto raven izobrazbe v skladu s predpisi, ki urejajo uvedbo in uporabo klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja«.

11. člen

Za 28. členom se doda nov 28.a člen, ki se glasi:

»28.a člen

(evidenca uporabe prisilnih sredstev)

(1) Občinsko redarstvo upravlja evidenco uporabe prisilnih sredstev. V evidenci se obdelujejo podatki o:

- občinskem redarju, ki je uporabil prisilno sredstvo: osebno ime in njegovi rojstni podatki (dan, mesec, leto, kraj);

- osebi, zoper katero je bilo uporabljeno prisilno sredstvo: osebno ime in njeni rojstni podatki (dan, mesec, leto, kraj), spol, naslov, EMŠO, če gre za tujca, pa osebno ime in njegovi rojstni podatki (dan, mesec, leto, kraj), spol, naslov in številka osebnega dokumenta;

- dogodku, v katerem je bilo uporabljeno prisilno sredstvo, in oceni uporabe prisilnega

sredstva.

(2) Podatki v evidenci se hranijo dve leti po datumu uporabe prisilnega sredstva. Po poteku tega roka se podatki izbrišejo oziroma uničijo.«.

12. člen

V 29. členu se besedilo »prejšnjega člena« nadomesti z besedilom »28. in 28.a člena tega zakona.«.

KONČNA DOLOČBA

13. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Predlagatelj s spremembo drugega odstavka veljavnega 5. člena ZORed usklajuje vsebino z določbo drugega odstavka 49. b člena Zakona o lokalni samoupravi, ki določa, da ob ustanovitvi skupne občinske uprave, kamor spadajo tudi medobčinska redarstva, občine soustanoviteljice z odlokom o ustanovitvi organa skupne občinske uprave določijo ime in sedež organa, razmerja do občin soustanoviteljic in druge zadeve, pomembne za delovanje organa skupne občinske uprave. Mednje spada tudi način odločanja o vodji skupne občinske uprave. Zdaj veljavni drugi odstavek 5. člena ZORed od občin ustanoviteljic zahteva, da ga določijo župani občin ustanoviteljic soglasno. Predlagatelj ocenjuje, da medobčinsko redarstvo v ničemer ne odstopa od drugih skupnih občinskih uprav in zato ne zahteva drugačne ureditve. V praksi so vodje skupnih občinskih uprav, ki opravljajo tudi naloge občinskega redarstva, pogosto tudi inšpektorji ali drugi javni uslužbenci, ne le občinski redarji. Zato je določba veljavnega drugega odstavka, ki zahteva najvišjo stopnjo usklajenosti, neutemeljena in v praksi omejujoča.

K 2. členu

Predlagane spremembe so v skladu s terminološkim poenotenjem poimenovanja enakih pooblastil občinskega redarja in policista ter posledično jasnejšo uporabo določb Zakona o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13 in 23/15 – popr., v nadaljevanju: Zakon o nalogah in pooblastilih policije), na katerega se sklicuje spremenjeni drugi odstavek 10. člena ZORed. V primeru nadomestitve pojma »istovetnosti« s pojmom »identiteta« pa gre tudi za vsebinsko razliko, s katero je zdaj jasneje določen postopek, ki ga izvede občinski redar in ki ga podrobneje določa 4. člen sprememb in dopolnitev ZORed. Terminološki popravki so posledica sprememb predpisov, ki urejajo pooblastila policije. Nekdanji Zakon o policiji sta nasledila Zakon o nalogah in pooblastilih policije in Zakon o organiziranosti in delu v policiji (Uradni list RS, št. 15/13, 11/14 in 86/15), sprejet pa je bil tudi nov Pravilnik o policijskih pooblastilih (Uradni list RS, št. 16/14).

Iz besedila prvega člena predlagatelj črta besedilo glede ogrožanja varnosti ljudi in premoženja, ker to ni naloga občinskih redarjev.

K 3. členu

Gre za dopolnitev pojma »ustna odredba«, ki zdaj zaradi večje jasnosti vsebuje tudi pojem ukaz. Samo pooblastilo se po vsebini ne spreminja, glede konkretne uporabe tega pooblastila pa ZORed napotuje na uporabo določb zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije.

K 4. členu

Sprememba 12. člena veljavnega ZORed temelji na razlikovanju med ugotavljanjem identitete in identifikacijskim postopkom. Gre za dva različna postopka, ki se razlikujeta glede na njun namen. Identifikacijski postopek je nadaljevanje postopka ugotavljanja identitete v primerih, ko pri ugotavljanju identitete občinski redar (ali policist) ne more ugotoviti identitete osebe v postopku. Gre za stopnjevanje ukrepov in pooblastil, saj lahko v identifikacijskem postopku policija privede osebo v policijske prostore in izvede identifikacijski postopek, določen v 42. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije. Občinski redar nima pristojnosti oziroma pooblastila izvajanja identifikacijskega postopka, ampak lahko izvede samo postopek ugotavljanja identitete, kot je predvideno v prvem, drugem in tretjem odstavku 41. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije. Tako lahko občinski redar izvede ugotavljanje identitete, vendar ne enako kot policist, ki ima pravico vpogleda v podatke iz ustreznih evidenc in drugih zbirk podatkov.

Če občinski redar ne ugotovi identitete, zaradi nadaljnje izvedbe postopka sporoči zahtevo policiji.

K 5. členu

Besedilo novega 13. člena veljavnega ZORed člena natančneje kot do zdaj opredeljuje zadržanje storilca prekrška. Ker določbe ZORed vsebujejo tudi določbo o zadržanju osebe, ki opredeljuje pogoje za izvedbo tega pooblastila in se pri tem ne sklicujejo na določbe zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije, je treba navedeno pooblastilo oziroma sam postopek izvedbe natančneje opredeliti v ZORed.

Predlog besedila novega 13. člena določa, da redar osebi v postopku lahko gibanje začasno omeji, če tako zahteva izvedba določenega pooblastila občinskega redarja. S predlagano spremembo člena se natančno opredeli, kdaj lahko redar osebo zadrži, pojem zadržanja, dolžnost občinskega redarja, da osebi pojasni razlog zadržanja, na zahtevo zadržanega pa tudi predviden čas trajanja zadržanja, prav tako je natančneje določeno, da lahko zadržanje traja le, dokler je to nujno za izvedbo postopka oziroma do prihoda policije ali drugega prekrškovnega organa, vendar pa največ eno uro. Prav tako je to dodaten razlog, da občinski redar pooblastilo izvede v čim krajšem času in osebe ne zadržuje po nepotrebnem, kar je pomembno za zakonitost in strokovnost ravnanja občinskega redarja.

K 6. členu

Prisilna sredstva so v novem 14. členu razporejena po teži, njihova uporaba pa podrobneje opredeljena. Sredstva za vklepanje in vezanje so najmilejše prisilno sredstvo in se lahko uporabijo, če se oseba upira zadržanju (v primerih iz predlaganih sprememb 13. člena ZORed), zaradi odvrnitve napada ali preprečitve samopoškodbe osebe. Razlogi za uporabo sredstev za vklepanje in vezanje ter telesne sile so enaki, vendar pa mora občinski redar pri presoji uporabe navedenih sredstev izhajati iz okoliščin konkretnega primera. Če se bo oseba denimo pri zadržanju upirala, bo občinski redar kot prvo prisilno sredstvo uporabil telesno silo ali plinski razpršilec ter šele nato sredstva za vklepanje in vezanje, da prepreči možnost nadaljnjega upiranja osebe. V primerih preprečitve samopoškodovanja in okoliščinah, da oseba pri tem ni napadla občinskega redarja, bo ta uporabil najmilejše prisilno sredstvo, to je sredstva za vklepanje in vezanje. V primerjavi s sredstvi za vklepanje in vezanje sta uporaba telesne sile in plinskega razpršilca hujši prisilni sredstvi. Plinski razpršilec je praviloma hujše prisilno sredstvo, če ga primerjamo z milejšimi oblikami telesne sile (npr. strokovni prijemi, strokovni pritiski, uporaba telesne sile za potiskanje ali odiranje oseb), načeloma pa je milejše od strokovnih udarcev in strokovnih metov (navedeno je odvisno tudi od vrste in intenzivnosti strokovnega udarca ali meta), kar se presoja glede na okoliščine konkretnega primera ter vrste in načina uporabe posameznega prisilnega sredstva.

V praksi se je kot pomanjkljiva pokazala uredba glede uporabe ustne odredbe v povezavi z zadržanjem. Če storilec ne upošteva ustne odredbe občinskega redarja in denimo želi kraj zapustiti, ga občinski redar ne more vkleniti brez uporabe telesne sile. Zato je predlagatelj člen dopolnil tako, da se uporaba telesne sile (prej fizične sile) in plinskega razpršilca dovoli tudi takrat, ko se oseba upira zadržanju, in ne zgolj takrat, ko je treba odvrniti napad. Pri upiranju zadržanju gre v smislu določil ZNPPol za beg osebe in aktivno upiranje, zaradi preprečitve katerega sme občinski redar uporabiti telesno silo, odvisno od okoliščin pa tudi plinski razpršilec. Dosedanja določba o uporabi

fizične sile je le povzemala določbe o silobranu iz Kazenskega zakonika, ki ga lahko uporabi vsakdo. Zato se spreminjajo pogoji za uporabo telesne sile in plinskega razpršilca. Veljavni ZORed določa pogoje, ko sme občinski redar osebo zadržati, vendar ne vsebuje določb, ki bi občinskemu redarju v praksi omogočile izvedbo navedenega pooblastila v primerih, ko oseba ne upošteva njegove ustne odredbe (ukaza) in poskuša oditi. Zakon sicer določa, da sme občinski redar v takih primerih zoper osebo uporabiti sredstva za vklepanje in vezanje, vendar je povsem razumljivo in logično, da mora osebo, preden bo zoper njo uporabil navedena sredstva, fizično ustaviti oziroma (obvladati njeno upiranje). Navedeno praznino ureja predlog zakona, ki med drugim določa, da bo smel občinski redar, če ne bo mogel drugače obvladati upiranja osebe, ki jo je treba zadržati, uporabiti tudi telesno silo, če je treba pa tudi plinski razpršilec (če bo npr. oseba fizično močnejša ali bo z nevarnim predmetom občinskemu redarju poskušala preprečiti izvedbo uradne naloge). V postopkih tudi lahko pride do primera, ko se oseba zaradi stiske (zaradi izrečene globe ali drugih represivnih ukrepov...) poskuša samo poškodovati. Z vidika načela humanosti je pomembno, da ji občinski redar, če je treba tudi z uporabo sile (upoštevajoč načelo sorazmernosti) prepreči, da bi se samo poškodovala, kar na novo ureja predlog zakona.

Pri uporabi prisilnih sredstev je občinski redar ves čas zavezan k spoštovanju načela sorazmernosti, kar izhaja iz drugega odstavka 10. člena zakona, ki določa, da se za izvajanje pooblastil uporabljajo določbe Zakona o nalogah in pooblastilih policije, ki v 16. členu določa, da smejo policisti uporabiti tista pooblastila, s katerimi lahko opravijo policijsko nalogo z najmanjšimi škodljivimi posledicami, da morajo prenehati uporabljati pooblastilo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih so ga uporabili ter da smejo hujše pooblastilo uporabiti le, če je bila uporaba milejših pooblastil neuspešna ali če ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča. Zato bo občinski redar vedno uporabil najmilejše prisilno sredstvo, primerno konkretni situaciji. Pri uporabi prisilnih sredstev mora redar spoštovati človekovo osebnost in dostojanstvo, ki se kaže tudi v tem, da prisilnih sredstev praviloma ne uporabljajo proti v tem členu navedenim kategorijam oseb – otrokom, vidno bolnim osebam, starim in onemoglim osebam, vidno težkim invalidom in vidno nosečim ženskam. Gre za tako imenovane privilegirane osebe, ki bi se zaradi svoje konstitucije ali druge telesne posebnosti ali okoliščine (ki mora biti prepoznavna) težko močno upirale redarju, ga napadle, pobegnile ali se samopoškodovale. Uporaba prisilnih sredstev bi pri takih osebah tudi negativno vplivala na njihovo duševno stanje ali bi zaradi njihove slabše moči povzročila zgražanje in obsojanje v javnosti. V primerih, ko redar ne more drugače kot z uporabo prisilnih sredstev obvladati njihovega upiranja, napada, ogroženosti svojega ali življenja drugih ljudi ali premoženja ali ko bo zaradi drugih okoliščin njihovo življenje ali zdravje neposredno ogroženo, bo prisilna sredstva moral uporabiti tudi zoper navedene.

K 7. členu

Veljavni 16. člen ureja tri vprašanja: pripravo poročila in njegovo predložitev v pregled vodji občinskega redarstva v primeru zadržanja osebe in uporabe prisilnih sredstev, zatem zagotovitev medicinske pomoči, če je bila oseba pri zadržanju ali uporabi prisilnih sredstev telesno poškodovana, in obveščanje policije, če je bila osebi med postopkom povzročena telesna poškodba ali smrt.

S predlagano dopolnitvijo prvega odstavka se povečuje nadzor vodje občinskega redarstva še nad strokovno in zakonito uporabo pooblastil varnostnega pregleda osebe in zasega predmetov. Varnostni pregled osebe je pooblastilo občinskega redarja, ki se v praksi redko uporablja. Opravi se, če je glede na okoliščine mogoče pričakovati napad ali samopoškodbo osebe tako, da občinski redar pretipa oblačila osebe, rokavice, pokrivalo in lase ter pregleda obutev in ne obsega telesnega pregleda niti osebne preiskave. Zaradi narave tega pooblastila je utemeljeno, da je o njegovi uporabi obveščen tudi vodja občinskega redarstva. Na podlagi poročila bo vodja občinskega redarstva ocenil, ali je bilo pooblastilo uporabljeno strokovno in zakonito. Tudi z zasegom predmetov se poseže v pravico do zasebne lastnine (33. člen Ustave Republike Slovenije), zato je treba temu nameniti dodaten nadzor. S tem se v primeru pritožbe stranke v postopku zavaruje tako interes stranke ter tudi občinskega redarja, zasežen predmet pa je tudi dokaz v nadaljnjem postopku, zaradi česar morajo biti razvidne okoliščine zasega predmetov.

Veljavni drugi odstavek ureja dolžnost zagotovitve medicinske pomoči, če je oseba pri zadržanju ali uporabi prisilnih sredstev telesno poškodovana. Ker bi bila oseba lahko telesno poškodovana tudi pri izvedbi varnostnega pregleda, se besedilo »pri zadržanju in uporabi prisilnih sredstev« nadomesti z

besedilom »med postopkom«. Predlagana sprememba obsega tudi primere, ko bi se oseba med postopkom telesno poškodovala zaradi lastne nerodnosti.

Tretji odstavek se dopolnjuje z obveznostjo, da se v primeru smrti obvesti ne le župana, pač pa tudi policijo. Smisel te določbe je, da se v nadaljnji preiskavi ugotovijo vse okoliščine dogodka in morebitna disciplinska odgovornost ter zakonitost in strokovnost ravnanja občinskega redarja.

K 8. členu

Prvi odstavek novega 17. člena je nadaljevanje postopka iz 16. člena in pomeni nadzor nad delom občinskih redarjev v primerih varnostnega pregleda osebe, zasega predmetov, zadržanja in uporabe prisilnih sredstev. Obveznost nadzora izvaja vodja občinskega redarstva na podlagi poročila občinskega redarja.

Preostali štiri odstavki, ki sledijo, urejajo ravnanje v primerih, ko je bila osebi pri uporabi prisilnih sredstev povzročena telesna poškodba ali smrt ali ko je bilo prisilno sredstvo uporabljeno proti več kot trem osebami. Takrat vlogo nadzora prevzame posebna neodvisna komisija za oceno zakonitosti in strokovnosti ravnanja občinskega redarstva. Komisijo sestavljajo direktor občinske uprave, v primeru medobčinskega redarstva direktor občinske uprave s sedežem medobčinskega redarstva, predstavnik policije ter eden ali več predstavnikov nevladnih organizacij, zainteresiranih za nadzor nad varstvom človekovih pravic in svoboščin ali predstavnikov javnosti, ki jih določi župan.

Nov predlog 17. člena ZORed določa, da se komisija za oceno zakonitosti in strokovnosti ravnanja občinskega redarja imenuje za vsak konkreten primer posebej, ko so izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 17. člena novele ZORed, torej šele takrat, ko je bila osebi pri uporabi prisilnih sredstev povzročena telesna poškodba ali smrt ali ko je bilo prisilno sredstvo uporabljeno proti več kot trem osebami. Veljavna določba je bila po mnenju predstavnikov občinskih redarstev v tem pogledu nejasna, čeprav jo je predlagatelj razumel, kot da ima vsaka občina komisijo kot stalno. V praksi pa se ta rešitev ni uveljavila. Predlagatelj je preučil argumente tako za trajni kot za ad hoc status komisije in ocenil, da je imenovanje stalne komisije le navidezno ukrep večjega nadzora nad uporabo prisilnih sredstev občinskih redarstev, pač pa gre za administrativno breme, saj so primeri, ko so izpolnjeni pogoji za njen sklic, izjemno redki. Zato bi bila velika večina komisij v 212 občinah imenovanih na zalogo, kar bi glede na zasledovani cilj – opraviti neodvisno oceno strokovnosti in zakonitosti ravnanja občinskega redarja – pomenilo povsem nesorazmeren ukrep. Po predlagatelju dostopnih podatkih le dobrih 34 odstotkov redarstev beleži uporabo zadržanja storilca, uporabo prisilnih sredstev pa le 13 odstotkov, bistveno manj je bilo uporabe fizične sile, plinskega razpršilca ali sredstev za vklepanje in vezanje. V letu 2013 je bilo anketiranih 23 mestnih, občinskih in medobčinskih redarstev, ki organizacijsko pokrivajo delovanje v 136 občinah, kar je 54 % ozemlja Republike Slovenije in 66 % njenih prebivalcev. Podatki so zaradi pokritosti večinskega dela verodostojni in uporabni ter kažejo dokaj realno sliko na celotnem ozemlju Republike Slovenije. Tako le tri občinska redarstva beležijo uporabo več vrst prisilnih sredstev in eno redarstvo uporabo dveh vrst prisilnih sredstev. Pet občinskih redarstev je zaznalo uporabo enega prisilnega sredstva. Sklepamo lahko, da občinski redarji pri delu redko uporabljajo prisilna sredstva, ki so jim po zakonu na voljo.

Zaradi zagotavljanja neodvisnosti komisije veljavna določba glede imenovanja članov komisije poleg predstavnika policije zahteva tudi enega ali več predstavnikov nevladnih organizacij, zainteresiranih za nadzor nad varstvom človekovih pravic in svoboščin. Ta določba se v praksi kaže kot precej omejujoča, saj je teh organizacij in njihovih članov relativno malo. Določba o ad hoc komisiji omogoča lažji izbor predstavnikov nevladnih organizacij. Vendar so imele občine, ki so izvedle imenovanje komisij, kljub temu težave pri imenovanju predstavnika nevladnih organizacij, zainteresiranih za nadzor nad varstvom človekovih pravic in svoboščin. Da bi župan lahko imenoval komisijo v popolni sestavi tudi, ko nevladne organizacije ne bi imenovale svojega predstavnika, je predlagatelj v tretji alineji tretjega odstavka predlaganega 17. člena dopolnil še z določbo, da lahko namesto predstavnika nevladnih organizacij, zainteresiranih za nadzor nad varstvom človekovih pravic in svoboščin, župan določi druge predstavnike javnosti. Nasprotno župan ne bi mogel imenovati komisije v polni sestavi in bi s tem ogrozil njeno neodvisnost, saj bi bila brez zunanjih članov.

Četrty odstavek določa, da komisijo imenuje župan, pri medobčinskem redarstvu pa je za imenovanje

komisije pristojen župan občine, v kateri je sedež medobčinskega redarstva. Peti odstavek določa, da komisijo vodi direktor občinske uprave, pri medobčinskem redarstvu pa direktor občinske uprave s sedežem medobčinskega redarstva. S tem sta eksplicitno določeni odgovorni osebi za imenovanje in vodenje komisije. Taka ureditev je utemeljena zato, ker je direktor občinske uprave že zaradi vodenja občinske uprave v stalnem stiku z županom in vodjem občinskega redarstva. Ne nazadnje je rešitev utemeljena z ustavno zagotovljeno avtonomijo lokalne samouprave, zato komisije ne sme voditi na primer predstavnik policije.

Župan mora komisijo imenovati najpozneje v petih dneh od prejema obvestila o uporabi pooblastil, kar je v interesu hitrega odvijanja postopka, direktor občinske uprave pa mora prvo sejo sklicati najpozneje v petih delovnih dneh od dneva imenovanja komisije. Glede na 30-dnevni rok, ki ga določa drugi odstavek 18. člena veljavnega ZORed, so kratki roki za aktivnosti župana in direktorja občinske uprave utemeljeni. Zakon tako določa tri oblike nadzora: obveznost poročanja občinskih redarjev v primerih iz 16. člena in nadzor vodje občinskega redarstva v primerih iz prvega odstavka 17. člena, komisijo v primerih iz drugega odstavka 17. člena ter odločanje o pritožbah, ki jih obravnava župan kot predstojnik uprave in s tem tudi občinskega redarstva zaradi morebitne kršitve pravic in svoboščin iz veljavnega 19. člena ZORed. Zaradi večje preglednosti in jasnega razlikovanja med navedenimi oblikami nadzora je predlagatelj črtal vsebino določbe veljavnega četrtega odstavka 17. člena, da komisija obravnava tudi pritožbe zoper delo občinskega redarstva. Delokrog komisije je tako omejen le na oceno uporabe prisilnih sredstev zakonitosti in strokovnosti ravnanja občinskega redarstva v primerih, ko je bila osebi pri uporabi prisilnih sredstev povzročena telesna poškodba ali smrt ali je bilo prisilno sredstvo uporabljeno proti več kot trem osebam. Ta postopek ni pravno sredstvo varstva pravic posameznika, ampak posebna oblika nadzora in zunaj sodnega reševanja sporov, povezanih z delom občinskega redarja.

K 9. členu

S črtanjem dela določbe prvega odstavka 18. člena, da komisija za oceno strokovnosti in zakonitosti uporabe prisilnih sredstev občinskega redarstva smiselno uporablja določbe Zakona o splošnem upravnem postopku, so postavljena preprostejša procesna pravila delovanja komisije. Navedeni zakon ima zelo zahtevna procesna pravila, na primer vročanje vabil, zaslišanje prič, in roke, znotraj katerih ni mogoče izpeljati postopka v roku 30 dni, kot ga zahteva veljavni drugi odstavek 18. člena. Poleg tega komisija nima preiskovalnih ali drugih pooblastil, ki bi zahtevala poseben postopek. S to spremembo predlagatelj olajšuje delo komisiji, v ničemer pa ne zmanjšuje njene vloge.

Zakon o splošnem upravnem postopku je predpis za uveljavljanje pravic in pravnih koristi posameznikov v razmerju do javnih oblasti. Pri komisiji gre za instrument nadzora nad ravnanjem javnih uslužbencev. Postopek pred komisijo iz 17. člena veljavnega ZORed ni pravno sredstvo, ki prizadetemu zagotavlja varstvo pravic, ampak predvsem učinkovit demokratičen nadzor nad uporabo prisilnih sredstev v postopkih občinskih redarjev.

Komisija bo namesto določb Zakona o splošnem upravnem postopku uporabljala tiste določbe poslovnika občinskega sveta, ki urejajo način sklicevanja sej, ugotavljanjesklepčnostiin sprejemanje odločitev.

K 10. členu

Pri predlagani spremembi tretjega odstavka 20. člena ZORed gre za uskladitev z določbami tretjega odstavka 49. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US in 92/14 – odl. US), ki določa, da mora imeti pooblaščen uradna oseba za izdajo odločbe o prekršku najmanj šesto raven izobrazbe v skladu s predpisi, ki urejajo uvedbo in uporabo klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja. Veljavna določba ZORed določa višjo raven izobrazbe, kot jo določa sistemski zakon, ki ureja prekrškovni postopek, ker je bil ta spremenjen pozneje. S tem se poenotijo pogoji za osebe, ki vodijo postopek in izdajo odločbe o prekrških.

K 11. členu

Občinsko redarstvo vodi evidenco uporabe treh prisilnih sredstev, določenih v 14. členu ZORed (sredstva za vklepanje in vezanje, telesna sila in plinski razpršilec). Gre za novo obveznost, ki jo veljavni zakon ne pozna.

Z novim členom predlagatelj zapolnjuje pravno praznino, saj morata biti upravljanje in obdelava osebnih podatkov urejena v skladu z zakonodajo na področju varstva osebnih podatkov. Občinsko redarstvo bo tako v skladu z novim 28.a členom vodilo evidenco uporabe prisilnih sredstev, in sicer podatke o občinskem redarju, ki je uporabil prisilno sredstvo, ter podatke o osebi, zoper katero je bilo uporabljeno prisilno sredstvo, in o dogodku, v katerem je bilo uporabljeno prisilno sredstvo. Člen posebej določa podatke, ki jih redarstvo hrani o osebi, ki je tuji državljan.

21. člen Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo) določa, da se lahko osebni podatki shranjujejo le toliko časa, dokler je to potrebno za dosego namena, zaradi katerega so se zbirali ali nadalje obdelovali. Po izpolnitvi namena obdelave se osebni podatki zbršejo, uničijo, blokirajo ali anonimizirajo, če niso na podlagi zakona, ki ureja arhivsko gradivo in arhive, opredeljeni kot arhivsko gradivo oziroma če zakon za posamezne vrste osebnih podatkov ne določa drugače. V konkretnem primeru se določa rok hrambe dve leti po uporabi prisilnega sredstva.

K 12. členu

29. člen se usklajuje zaradi dodanega 28.a člena, ki ureja evidenco uporabe prisilnih sredstev.

K 13. členu

Člen ureja uveljavitev Zakona o spremembah in dopolnitvah ZORed.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

5. člen

(opravljanje nalog občinskega redarstva)

(1) Naloge občinskega redarstva kot pooblaščenice uradne osebe opravljajo vodja občinskega redarstva ali vodja medobčinskega redarstva ter občinski redarji.

(2) Vodjo občinskega redarstva imenuje in razrešuje župan, vodjo medobčinskega redarstva pa imenujejo in razrešujejo župani občin ustanoviteljic soglasno.

(3) Vodja občinskega redarstva odloča o zadevah iz pristojnosti občinskega redarstva, organizira in koordinira delo pooblaščenih uradnih oseb ter v okviru svojih pooblastil odgovarja za zakonitost in strokovnost dela občinskega redarstva.

10. člen

(vrste pooblastil)

(1) Občinski redar ima pri opravljanju nalog naslednja pooblastila:

- opozorilo;
- ustna odredba;
- ugotavljanje istovetnosti;
- varnostni pregled osebe;
- zaseg predmetov;
- zadržanje storilca prekrška in kaznivega dejanja;
- uporaba fizične sile, sredstev za vklepanje in vezanje in plinskega razpršilca (v nadaljnjem besedilu: prisilna sredstva).

(2) Če s tem zakonom ni drugače določeno, se za izvajanje pooblastil opozorila, varnostnega pregleda, zasega predmetov in uporabo prisilnih sredstev uporabljajo določbe Zakona o policiji in podzakonskih predpisov, ki urejajo načela in način uporabe istovrstnih pooblastil policistov.

11. člen

(ustna odredba)

Z ustno odredbo občinski redar daje obvezna navodila in prepovedi, odreja ukrepe in dejavnosti, od katerih je neposredno odvisno uspešno opravljanje nalog iz pristojnosti občinskega redarstva in jih mora kdo storiti ali opustiti zaradi zagotovitve teh nalog.

12. člen

(ugotavljanje istovetnosti)

(1) Občinski redar ugotavlja istovetnost osebe, ki s svojim obnašanjem in ravnanjem na določenem kraju ali ob določenem času vzbuja sum, da bo ogrozila varnost ljudi ali premoženje, izvršuje ali je izvršila prekršek ali kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti.

(2) Istovetnost ugotavlja občinski redar tako, da od osebe zahteva na vpogled osebno izkaznico ali drugo veljavno listino, opremljeno s fotografijo, ki jo je izdal državni organ, tujo potno listino ali drugo javno listino, opremljeno s fotografijo, na podlagi katere je mogoče ugotoviti istovetnost.

(3) Istovetnost lahko občinski redar ugotovi tudi na podlagi drugih dokumentov, ki vsebujejo podatke o osebi, ali ob pomoči drugih, ki osebo poznajo.

(4) Osebo, katere istovetnost ugotavlja, je občinski redar dolžan seznaniti z razlogi za ugotavljanje istovetnosti.

(5) Če občinski redar ne more ugotoviti istovetnosti osebe, jo zadrži in obvesti policijo, ki mora prevzeti nadaljevanje identifikacijskega postopka.

13. člen

(zadržanje storilca na kraju kaznivega dejanja ali prekrška)

(1) Občinski redar sme na kraju dogodka zadržati storilca prekrška in osebo, zaloteno pri

kaznivem dejanju, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti ali na predlog.

(2) Zadržanje iz petega odstavka prejšnjega člena in prejšnjega odstavka sme trajati do prihoda policistov, vendar najdlje eno uro.

14. člen

(uporaba prisilnih sredstev)

(1) Občinski redar sme uporabiti fizično silo in plinski razpršilec samo v primeru, če drugače ne more od sebe ali koga drugega odvrniti istočasnega protipravnega napada.

(2) Sredstva za vklepanje in vezanje sme občinski redar uporabiti zoper osebo, ki jo sme v skladu s tem zakonom zadržati, če se upira zadržanju ali želi pobegniti.

16. člen

(obveščanje o zadržanju in uporabi prisilnih sredstev)

(1) O zadržanju osebe in uporabi prisilnih sredstev je občinski redar dolžan napisati poročilo in ga predložiti v pregled vodji občinskega redarstva oziroma svojemu nadrejenemu ali osebi, ki jo ta pooblasti.

(2) Če je oseba pri zadržanju in uporabi prisilnih sredstev telesno poškodovana, je občinski redar dolžan zagotoviti, da v najkrajšem možnem času dobi ustrezno medicinsko pomoč.

(3) Če je osebi med postopkom povzročena telesna poškodba ali smrt, je dolžan vodja občinskega redarstva nemudoma obvestiti župana občine, kjer je sedež občinskega redarstva.

(4) V obvestilu iz prejšnjega odstavka morajo biti navedeni podatki o osebi, razlogu, času in kraju zadržanja, uporabi prisilnega sredstva, vrsti uporabljenega prisilnega sredstva ter drugih okoliščinah in dejstvih, pomembnih za oceno zakonitosti in strokovnosti ravnanja občinskega redarja.

17. člen

(ocena uporabe prisilnih sredstev)

(1) Župan oziroma župani občin ustanoviteljic imenujejo neodvisno, največ petčlansko, komisijo za oceno zakonitosti in strokovnosti ravnanja občinskega redarstva (v nadaljnjem besedilu: komisija). V komisiji mora biti direktor občinske uprave, v primeru medobčinskega redarstva pa direktor občinske uprave s sedežem medobčinskega redarstva, predstavnik policije in predstavniki nevladnih organizacij, zainteresiranih za nadzor nad varstvom človekovih pravic in svoboščin.

(2) Vodja občinskega redarstva mora na podlagi poročila iz prvega odstavka prejšnjega člena oceniti, ali je bilo ravnanje občinskega redarja zakonito in strokovno. Ob ugotovljenih kršitvah je dolžan sprožiti postopek za ugotavljanje odgovornosti.

(3) V primeru, da je bila osebi pri uporabi prisilnih sredstev povzročena telesna poškodba ali smrt, ali je bilo prisilno sredstvo uporabljeno proti več kot trem osebam, oceno ravnanja občinskega redarja opravi komisija. Sejo komisije skliče župan.

(4) Komisija obravnava pritožbe zoper delo občinskega redarstva in lahko obravnava tudi druge primere uporabe prisilnih sredstev v postopkih občinskega redarstva, kadar oceni, da je to potrebno. K sodelovanju lahko povabi tudi druge strokovnjake, če meni, da je njihovo sodelovanje pomembno za odločitev v konkretnem primeru. Komisija svoje poslovanje natančneje uredi s

poslovníkom.

(5) V primeru medobčinskega redarstva je za imenovanje komisije pristojen župan občine, v kateri je sedež medobčinskega redarstva.

18. člen

(postopek komisije za oceno uporabe prisilnih sredstev)

(1) Komisija iz prejšnjega člena zbere potrebna obvestila in dokaze o okoliščinah, dejstvih in razlogih uporabe prisilnih sredstev. V zvezi s tem lahko od občinske uprave in policije zahteva potrebno pomoč in sodelovanje. Pri svojem delu smiselno uporablja določbe zakona o splošnem upravnem postopku.

(2) O zbranih obvestilih, dokazih in ugotovitvah komisija najkasneje v 30 dneh od dneva imenovanja sestavi zapisnik, v katerem poda tudi mnenje, ali je bilo ravnanje občinskega redarja v skladu s predpisi, strokovno in sorazmerno.

(3) Če komisija ugotovi znake kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti ali na predlog, zlorabe človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugih kršitev, za katere so z zakonom določene sankcije, obvesti o tem pristojni organ.

20. člen

(pogoji za opravljanje nalog)

(1) Pooblaščen uradne osebe občinskega redarstva morajo izpolnjevati splošne pogoje, določene z zakonom, ki ureja sistem javnih uslužbencev, opraviti predpisan preizkus znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku ter preizkus znanja za opravljanje nalog občinskega redarstva in za uporabo pooblastil občinskega redarja.

(2) Kandidat za vodjo občinskega redarstva mora imeti najmanj visokošolsko izobrazbo prve stopnje ali njej enakovredno raven izobrazbe, za občinskega redarja pa najmanj srednjo splošno ali srednjo strokovno izobrazbo.

(3) Za vodenje postopka in izdajo plačilnega naloga iz pristojnosti občinskega redarstva je pooblaščen občinski redar, za vodenje postopka in izdajo odločbe o prekrških pa je lahko pooblaščen uradna oseba, ki ima najmanj visokošolsko izobrazbo prve stopnje ali njej enakovredno raven izobrazbe.

29. člen

(dostop do podatkov iz evidenc)

Občina je za potrebe izvrševanja nadzora nad izvajanjem tega zakona dolžna omogočiti brezplačen vpogled, prepis, kopiranje ali izpis evidenc iz prejšnjega člena.